

Till:
Konsumentverket

Uppmaning: applicera befintlig lagstiftning på generativ AI

Sveriges Konsumenter vill med detta brev uppmana Konsumentverket att utan dröjsmål utreda hur befintlig lagstiftning kan användas för att säkerställa konsumentskyddet i tjänster som använder sig av generativ AI, exempelvis Chat GPT.

Mot bakgrund av det senaste halvårets explosionsartade ökning av tjänster som använder sig av generativ AI har det norska Forbrukerrådet i dag publicerat rapporten *Ghost in the machine – Addressing consumer harms of generative AI* (Bilaga 1).

Rapporten sammanställer de huvudsakliga risker som användningen av denna typ av AI-tjänster för med sig vad gäller manipulation, diskriminering, bedrägerier, desinformation och hot mot den personliga integriteten. Vidare presenteras dels förslag på hur riskerna kan hanteras genom befintlig konsumentskyddslagstiftning, och dels förslag på vilka områden där ny lagstiftning behövs.

Sammanfattningsvis identifierar rapporten följande huvudsakliga risker:

- **Hälsa, säkerhet och vilseledande marknadsföring**
Trots att system som Chat GPT har en välkänd tendens att framställa rena lögnar som faktabaserade sanningar används tjänsten som källa till medicinsk rådgivning. Konsekvenserna är potentiellt mycket allvarliga, något som nyligen exemplifierades av en händelse där [Chat GPT hittade på informationskällor](#) och gav felaktiga råd gällande bröstcancer.

Chattbotar som använder sig av generativ AI är ofta utformade för att härma mänskliga känslor, beteenden och tilltal. Det gör botarna manipulativa och oförutsägbara till sin natur. Trots detta finns i nuläget ingen fungerande tillsyn, varken privat eller myndighetsstyrd.

Open AI – företaget bakom Chat GPT – har gjort uttalanden om att chattboten inte bör ses som en tillförlitlig källa till information och att den [lanserades som en förhandstitt för att samla in feedback](#) från användare. I motsats till vad som skulle kunna förväntas efter ett sådant uttalande används den bakomliggande teknologin i dag till allt från att [författa juridiska dokument](#) till att [stödja offentliga myndigheter](#) i deras arbete.

- **Personlig integritet**

I de fall då generativa AI-system har tränats på data som skrapats från internet, innehåller datasetet troligtvis stora mängder personuppgifter som har behandlats utan en giltig rättslig grund. Den [italienska dataskyddsmyndighetens beslut att tillfälligt stoppa Open AI](#) från att behandla personuppgifter från italienska användare visar på frågans allvar.

Men frågor kvarstår kring riktigheten i företagets åtgärder och om de efterlever kraven i dataskyddsförordningen. Open AI hävdar till exempel i sin integritetspolicy att det inte alltid är möjligt för konsumenter att rätta personuppgifter när de väl inkluderats i systemet, något som bryter mot GDPR:s rätt till rättelse.

- **Sårbara konsumenter**

Vissa konsumenter är mer sårbara än andra. Det gäller till exempel gruppen barn. Vi vet redan [hur algoritmer på sociala medier kan påverka minderåriga](#) på negativa sätt. Användningen av chattbotar byggda på generativ AI kan i värsta fall förvärra dessa risker med förödande konsekvenser.

- **Konkurrensfrågor**

Frågan om vilka som styr utvecklingen och träningen av generativa AI-modeller och vilka som styr hur modellerna sedan används är av stor betydelse för hur den inre marknaden kan komma att utvecklas. Företagen som äger och kontrollerar teknologin kan potentiellt använda den till att skapa beroendeställningar genom avtalsvillkor och andra bestämmelser, vilket skulle förvärra problematiken med företag som agerar som grindvakter.

Brister med den föreslagna AI-lagstiftningen

Den kommande AI-lagstiftning som nu förhandlas på EU-nivå ser ut att kunna ta itu med en del av de risker vi har listat här ovanför, men den kommer inte att kunna appliceras förrän om flera år. Det är dessutom inte helt tydligt till vilken grad generativa AI-system kommer att täckas av den nya lagstiftningen.

Det lämnar konsumenter utan skydd om tillsynsmyndigheter inte hittar sätt att applicera redan befintlig lagstiftning på de nya AI-systemen. Det är mot denna bakgrund

vi i dag uppmanar er att tillsammans med andra tillsynsmyndigheter utan dröjsmål utreda denna fråga.

Den europeiska konsumentorganisationen BEUC – vår paraplyorganisation – har sedan tidigare skrivit brev gällande detta ämne till CPC- och CSN-nätverket. Vi vill med detta brev och den bifogade rapporten från Forbrukerrådet återigen lyfta frågan.

Vid frågor och funderingar är ni välkomna att höra av er till oss på Sveriges Konsumenter.

För kännedom: ett brev i samma ärende har skickats till Konkurrensverket och Integritetsskyddsmyndigheten.

Vänligen,
Sinan Akdag
Expert på digitala konsumentfrågor
2023-06-20